

Окремою книгою повість видано 1961 р. у Чикаго. У цьому творі письменниця звернулася до улюбленої теми — початків християнства. Головний герой — відомий із Біблії римський прокуратор Іудеї Пілат Понтійський, що, «умивши руки», віддав на розп'яття Ісуса Христа.

У річипі своїх археологічних та історичних зацікавлень Н. Королева не оминула такого літературного жанру, як легенда. Опрацьовуючи біблійну й античну міфологію, Н. Королева звернулася і до старокиївських переказів, шукала зв'язків докиївських і київських легенд із античним світом, візантійською добою, скандинавським впливом.

Цикл «Легенд старокиївських» (кн. 1—2. Прага, 1942— 1943) був завершений Н. Королевою на початку 40-х років. Кожна з 25 легенд-оповідань містить цілий комплекс ідей, думок, фактів, спостережень, художніх перевтілень.

Більшість сюжетів — відома («Аскольдова могила», «Перунове прокляття», «Стугна», «Кирило Кожум'яка», легенди про Феодосія Печерського, художника Алімпія та інших), взята із Старокиївського літопису. Проходять через них герої біблійної та античної міфології, скандинавських саг, дії яких так чи інакше пов'язані з Києвом і Подніпров'ям.

В останні роки життя Н. Королева звернулася до автобіографічної прози: у 1953 р. завершила роботу над повістю «Шляхами і стежками життя». Повість залишилася не надрукованою. Вона підсумовує творчість письменниці, містить чимало влучних спостережень і мудрих роздумів про тривожне життя Європи першої половини ХХ ст.

Література про Н. Королеву з фонду ЦМБ Добропільської міської ЦБС:

1. Мишанич О. Дивосвіти Наталени Королевої / О. Мишанич // Українське слово : хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ століття : в 4-х кн. Кн. 2 : Культурно-історична епоха модернізму / упорядкув., фахове редагування та біобібліографічні довідки проф. В. Яременка. — К. : Аконіт, 2001. — 799 с. — С. 608-611.
2. Мишанич О. Наталена Королева / О. Мишанич // Історія української літератури ХХ століття : у 2 кн. Кн. 1 : Перша половина ХХ ст. : підручник / за ред. В.Г. Дончика. — К. : Либідь, 1998. — 464 с.
3. Наталена Королева // Дивосвіт «Веселки» : антологія літератури для дітей та юнацтва : в трьох томах. Т. 1 : Українська література. — К. : Веселка, 2004. — 631 с.

Підготувала: бібліограф МБВ ЦБС — Бучковська Л.В.
Відпов. за вип.: зав. МБВ ЦБС — Копатько В.Є.

Добропільська міська ЦБС
Методико-бібліографічний відділ

листок-сигнал серії «Ювіляр року»:
до 125-річчя від дня народження української письменниці
Наталени Королевої

для широкого кола читачів

м. Добропілля-2013

Наталена Королева (1888-1966)

Проза Наталени Королевої — своєрідне явище в історії української літератури першої половини ХХ ст. Не українка за походженням, письменниця майже не розробляла української тематики, черпаючи її з античного і європейського світу. Як історичний белетрист, вона послідовно прагнула якимись гранями пов'язати світ стародавніх скіфів, Русі й України зі світом античності та європейського середньовіччя; письменниця оновила деякі прозові жанри в українській літературі, довела до класичної віртуозності історичну повість, розвинула літературну легенду, вдало поєднавши язичницький, античний, скіфський та староруський світи із біблійним, християнським. У традиційний стиль і образну мову української прози вона влила свіжий струмінь європейського стилю письма.

Кармен-Альфонса-Естрелья-Наталена Королева народилася 3 березня 1888 р. в с. Сан-Педро де Карденья біля м. Бургос у Північній Іспанії. Мати майбутньої письменниці померла при пологах. Вона походила із старовинного іспанського роду Лячерда. Батько — спольщений граф із Чернігівщини Адріан-Юрій Дунін-Борковський — займався археологією і жив переважно у Франції. Родовий маєток його матері був розташований у с. Великі Борки на Волині. Наталену одразу після народження взяла до себе бабуся, в якій вона пробула до п'яти років. Після смерті бабусі дівчинку забрав до себе в Іспанію материн брат. Восени 1904 р. сімнадцятирічна дівчина прибула до Києва, де вступила до Київського інституту шляхетних дівчат. Потім навчалася в Петербурзі, закінчила археологічний інститут. Виїхавши до Західної Європи, захопилася мистецтвом і археологією, побувала в Іспанії, Франції, Італії, країнах Близького Сходу, взяла участь у археологічних розкопках Помпеї та в Єгипті. А від 1909 р. почала систематично виступати з художніми творами та науковими статтями у французькій періодиці.

У Празі зустрілася з Василем Королевим-Старим, якого знала ще в Києві як письменника, культурного і громадського діяча й видавця. Під його впливом почала писати оповідання українською мовою. З 1919 р. і до кінця життя Н. Королева жила в Мельнику біля Праги.

Думками письменниця ніколи не розлучалася зі своєю першою батьківщиною — Іспанією, але ставлення до другої — України, її народу й культури було піднесено романтичним: на землі свого батька вона знаходила сліди античної культури, і це її особливо приваблювало.

Уже в зрілому віці Н. Королева свідомо окреслила й тематику своєї творчості, і її жанрово-стильові параметри: писала про те, що добре знала

завдяки науковим історико-археологічним студіям, про те, що спостерігала протягом життя, що сприяло утвердженню її концепції людини — сильної, морально чистої, неупередженої спокусами світу індивідуальності, яка відстоює своє «я» і керується вищими помислами вселюдського братерства й любові.

Перша книжка «Во дні они» (Львів, 1935) — це художньо опрацьовані євангельські легенди з життя Ісуса Христа. Скупі факти про ту чи іншу подію в житті великого месії і його учнів розгорнуто у великі оповідання, наповнені живим життям давноминулих часів із психологічною та філософською підосною. Біблійні постаті й епізоди письменниця вводить у щоденне життя і побут простолюду, наближає їх до розуміння й сприйняття своїх сучасників без будь-якого дидактизму та моралізування.

П'ятнадцять оповідань другої книжки письменниці «Інакший світ» (Львів, 1936) — це калейдоскоп різних незвичайних подій, що відбуваються в різні часи, в різних країнах, але всі мають релігійне забарвлення. Збірка окреслена правдивим відтворенням життя простолюду — вірмен, італійців, іспанців, монастирських послушників, людей убогих і покривджених, які прагнуть чогось вищого, шукають ідеалів, любові, добра і щастя.

Широке визнання принесла Н. Королевій повість «1313» (Львів, 1935), в основу якої покладено середньовічну легенду про винайдення пороху на початку XIV ст. Нелегкий шлях до цього «диявольського» відкриття письменниця художньо відтворює через зображення нової людини доби Ренесансу. Вершиною літературної творчості Н. Королевої є повість «Сон тіні» (Львів, 1938). Історична її основа — події першої половини II ст. н. е. в єгипетському місті Александрії за панування римського імператора Публія Елія Адріана (117—138). Беручи участь в археологічних розкопках у Єгипті, Н. Королева цікавилася життям і побутом Александрії — одного з найкультурніших міст стародавнього світу, де схрещувалися орієнтальні й греко-римські впливи.

В основі повісті «Предок» (Львів, 1937) — родові хроніки іспанських пращурів письменниці, історія життя Дона Карлоса Лачерди, котрий жив у першій половині XVI ст. Та знову авторку вабить не показний бік життя іспанських грандів, а непостійність і лукавство людської долі, тяжкі випробування, що їх переживають герої повісті, рятуючись од іспанської інквізиції.

В останніх двох розділах повісті художньо відтворено невідрадне релігійне життя Волині першої половини XVI ст., коли починав зароджуватися розбрат між православною і римсько-католицькою вірою, визрівала ідея унії.

У 1939 р. Н. Королева почала друкувати у львівському журналі «Дзвони» нову історичну повість із життя давньої Іудеї й Риму — «Quid Veritas?» («Що є істина?»), але її публікація лишалася тоді незавершеною.